

Александър Карапанчев
Суперкапитан на светове

Понякога (ей така, пред чаша хубаво питие) аз си представям, че някъде по света вече е създадена енциклопедия на... фантастичната география. В компютърната памет на този мега справочник неуморно се вкарват текстове, снимки, рисунки, филми, музикални и сценични творби, посветени на хилядите места, където човешкото въображение се е опитало да разчупи железните закони на времето и пространството. Та ето с чия помощ, мечтая си, любопитният може да научи доста за Атлантида или Марс, видян от Алексей Толстой, Бредбъри и компания; да освежи своите спомени за имперския Трантор на Азимов или за землморските острови, над които прелитат ята дракони; да се пренесе на много Земи, където авторите са действали като антични богове, или дори да кацне върху Лемовата планетка на бжутите – толкова малка, че ако цялото ѝ население реши да излезе от домовете си, трябва да застане на един крак...

Е, разбира се, просто не е възможно в тая енциклопедия да няма суа подробности за знаменития Речен свят на американеца ф. Х. Фармър.

На далечна планета, опасана от сякаш безкрайна Река, представителите на свръхцивилизация провеждат небивал експеримент. Съдете сами: тук са възкресени всичките милиарди хора, съществували някога на Земята (от Адам и Ева до последните космонавти на ХХI век). Сега те са подмладени, съвършено здрави и бликащи от енергия за нов живот. Да, ситуацията напомня донякъде стих от пасхална песен: „Ден на Възкресение е, нека, люде, да сияем!“ Освен това и подир стотици умирения героите оживяват отново, а т.нар. граали им осигуряват подобрани храни и напитки, тютюн и даже дъвка за мечти. Ала човешката природа е толкова сложна и противоречива, че не търпи еднозначните тълкования. Дали този модел е бленуваният от безчет поколения рай, дали е ад, или пък нещо съвсем различно? Писателят не бърза с категорична присъда, умело водейки ни из лабиринтите на своето епично въображение.

Мисля, че с тия няколко изречения хвърлих мост към първата част на сериала „Речен свят“ – романа „В телата си разпръснати върнете се“, също издаден от „Аргус“.

Втората част, която днес държите в ръце, продължавала разбулва загадките край огромната Река. Кои точно са съществата, автори на експеримента? Защо и как го правят? Каква съдба очаква легионите възкръснали? С отговорите на подобни въпроси се нагърбват шепа смелчаци в „Приказният кораб“. И тука ще ви издам една – но само една! – тайна на творбата. Главен капитан на кораба е не кой да е, ами неотразимият Марк Твен. Две срички, които откриват простор за твърде богати

асоциации, нали? Сега обаче е време да задълбочим нашето познанство със суперкапитана на Речния свят: Филип Хосе (според други транскрипции Жозе или Джоуз) Фармър.

Той се ражда през 1918 година в град Тера Хот, щата Индиана, под знака на Водолея. Преди да стане бакалавър на изкуствата по английска филология, животът го принуждавала изпробва букет професии – сезонен изкопчия, общ работник, дървосекач, контролър в стоманолъжен завод. Утвърждаването му в SF е съпътствано с доста нерви и ентузиазъм, с многократни връщания на ръкописи, критики и дори временен отказ от музата, когато отчаяният Фармър просто постъпва в местната мандра. Неговият шумен успех номер 1 идва с малкия по обем роман „Любовниците“, публикуван в списание „Стряскащи истории“ (август 1952). Тук за първи път в световната фантастика откровено се използват сексуални мотиви и по научен начин се обясняват половите отношения между различни другопланетни раси. „Хм – казват си събратята му по перо, – значи можело да се пише и така! Виж ти, не го знаехме.“ Въстанал веднъж срещу библейската забрана, Филип Хосе ще развие своето откритие в поредица опуси, за да бъде сравняван понякога с напористия Маркиз дьо Сад.

Вече са изминали 48 години от първата публикация на Фармър. Днес той е автор на обширно творчество, от което романите „В телата си разпръснати върнете се“ и „Приказният кораб“ представляват скромните два-три процента.

Нека за по-пълна картина спомена някои негови книги. Ще започна с класическата „Плът“ и ще продължа с „Лунни езици“, „Вратата на времето“, „Долу, в черната банда“, „Летящите китове на Исмаил“, „Венера върху половин раковина“, „Гневът на рижия орк“... Не, по-добре е да спра в рамките на броевите редове. Рушител не само на сексуални табу-та, фантаст с малко съперници по сила, оригинално звучене и плодотворност на идеите, този писател особено обича романовите серии. Създал е доста томове за Света на нивата и Дневния свят, за разни герои на Бъроуз, Верн и Рони-старши („В подобни случаи – признава той – винаги съм се стремял да напипам тъмните страни в природата на известните персонажи“), еротико-фантастичната трилогия „Изгонването на бесовете“ и т.н.

Но чуйте: приказният кораб вече надува сирени, а железните му камбани отекват тържествено. На носа се ветрее пъстър флаг – ален феникс върху светлосиньо поле, символизиращ възроденото човечество. Ами екипажът? Ето ги гордия Марк Твен, крал Джон Безземни,

титантропа Джо Милър (по израза на Фармър неговата длан е голяма колкото енциклопедичен речник!), Сирано дьо Бержерак, елитния пилот Рихтхофен, красавиците Ливи и Гуенафра... Читателю, нима може да ти е скучно с такива спътници? Да не пропусна и други достойнства, скрити тук. Остър сюжет; коктейл от епохи, раси, националности; впечатляваща ерудиция и сладкодумие на суперкапитана Филип Хосе; загадъчен воал, който няма да повдигам.

Да, мечтата за кораба-чудо дълго е плавала в сънищата на мнозина от Речния свят, блещукайки там като скъпоценен камък със затворена в него пеперуда. Сега той навлиза и в български води.

Докато четях романа, аз си спомнях за ония златни ученически ваканции, когато с упоение поглъщах класически приключенски книги. Струва ми се, че в „Приказният кораб“ има немалко от магичната светлина на детството, извисена допълнително от авторовата философия. Е, много ясно, че ф. Х. Фармър не е идеалният фантаст (такъв просто няма), ала неговият речен сериал спокойно може да застане редом със сагите на Ле Гуин, Франк Хърбърт или Айзък Азимов... Що се отнася до компютърната енциклопедия, за която писах в началото, вярвам, че все нещо от това издание на „Аргус“ ще влезе в паметта ѝ. Например рисунката на Момчил Митев и изящната карта на Камо, разположена върху съседната страница.

КРАЙ

© 1994 Александър Карапанчев

Сканиране и разпознаване: NomaD, 2008

Редакция: sir_Ivanhoe, 2008

Публикация:

Филип Хосе Фармър. Приказният кораб

Втори роман от епоса за Речния свят

Американска, I издание

Преводач: Владимир Зарков

Редактор: Христо Пошаков

Библиотечно оформление: Пламен Аврамов

Рисушка на първа корица: Момчил Митев

Географска карта: Камо

Компютърна подготовка: ЕГИ

Коректор: Антоанета Петрова

Формат 56×84/16. Печатни коли 18

Издавателство „Аргус“, София, 1994

Печат: ДФ „Балкан прес“, 1994

ISBN 954-570-011-4

Съдържание:

Суперкапитан на светове – предговор от Александър Карапанчев

Приказният кораб

Как един писател открива герои – Филип Х. Фармър за себе си

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/6144>]